

HB/GD/

15. september 2022

Norges vassdrags- og energidirektorat

Innspill til NVEs arbeid med å identifisere nye områder for vindkraft til havs

Fiskebåt viser til NVEs brev av 2. juni 2022, hvor det bes om innspill til deres arbeid med å identifisere nye områder for vindkraft til havs. Fiskebåt har fått utsatt frist til 15. september 2022.

Innledning

Fiskebåt er bekymret for klimaendringenes påvirkning på livet i havet, og er enig i at det raskt må iverksettes tiltak for å redusere klimagassutslippene og eventuelle negative konsekvenser som følger. Vi erkjenner at fornybar energi kan være en del av denne løsningen. Samtidig må ikke en slik fornybar satsing forstyrre eller ødelegge for en bærekraftig forvaltning av bestandene i havet. Bestandene som høstes gir klimavennlig mat til verdens befolkning. I tillegg danner bestandene grunnlaget for eksistensen av norsk fiskerinæring. For fiskerinæringen er også en del av denne grønne løsningen. Bestander trekker nordover til kaldere farvann, og landbruksområder tørker ut. Klimavennlig mat fra havet på den nordlige halvkule – herunder i norske havområder – kan bli viktigere enn noensinne. Da er vi avhengig av at bestandene fortsatt har en tilhørighet til våre farvann, at vi har gode gyte- og oppvekstområder og at fiskerinæringen har tilstrekkelig tilgang slik at de kan drive et rasjonelt og bærekraftig fiske.

Fiskebåts overordnede tilnærming til saken

Fiskebåt mener at utbyggingen ikke må være av en slik karakter eller et omfang som skader eller forstyrrer bestandene og økosystemene, eller forringer fiskerinæringens mulighet til å høste av disse. For å kunne avgjøre dette trenger vi økt kunnskap om hvordan bestandene lar seg påvirke av vindkraftanleggene, med tilhørende kabler og annen infrastruktur til havs. Disse kan påvirke rekruttering, reproduksjon, gyting, oppvekst, vandring mm. Bestandene kan unngå områdene, og etablere seg i andre og mindre tilgjengelige farvann. Bestandene kan også tiltrekkes områdene, og dermed bli utilgjengelig for fiskerinæringen. Listen er lang over potensielle konsekvenser vi ikke kjenner betydningen eller omfanget av i dag. Kunnskapsinnhenting må derfor prioriteres gjennom en helhetlig forskningsinnsats.

Før vi har tilstrekkelig kunnskap mener Fiskebåt at norske myndigheter må være forsiktig med å åpne og tildele nye områder for havvind. Man må i så fall begynne med et par, få områder, og utvide etter hvert som kunnskapen blir større. Utbyggingen bør starte i de best egnede områdene, som har minst mulig arealkonflikt og risiko for negativ påvirkning. Disse områdene må utnyttes maksimalt – både for kraftproduksjon og for å innhente kunnskap og gjennomføre forskning på eventuelle konsekvenser.

Forutsetninger for våre forslag og innspill

Fiskebåt har valgt å innta en konstruktiv posisjon i disse prosessene, og vil derfor i det følgende komme med innspill og enkelte forslag til områder som vi mener NVE kan utrede nærmere. Det blir viktig for oss at NVE unnlater å identifisere områder med fiskeriaktivitet av betydning, samt i gyte- og oppvekstområder og i vandringsruter for viktige fiskebestander. Dersom det skal gjøres unntak fra dette mener vi det må begrunnes med tilstrekkelig kunnskap og forskning om at havvind ikke er ødeleggende for det nevnte – med støtte fra Havforskningsinstituttet.

Åpning og endelig utbygging i de områdene vi foreslår forutsetter imidlertid grundige prosesser med fiskerinæringen, for- og etterundersøkelser på miljø, geologi og fiskeri, samt en satsing på forskning av konsekvenser som har gitt resultater som tilsier at en slik utbygging vil være forsvarlig.

Kommentarer til allerede åpnete områder

Fiskebåt mener at de områder som avsettes til havvind må utnyttes best mulig, slik at arealet som beslaglegges blir så produktivt som mulig for kraftproduksjon. Samtidig må det etableres ordninger som sikrer at dette ikke påvirker aktørenes mulighet og vilje til å gjøre tilpasninger – for å oppnå sameksistens innenfor sitt tildelingsområde – dersom området er av en slik karakter at det anses nødvendig. For de allerede åpnete områdene mener vi derfor at dette må vurderes konkret.

Når det gjelder Utsira Nord ser ikke Fiskebåt noen utfordring med at kapasiteten i området økes. Årsaken er at fiskeriaktiviteten i området er lav og behovet for tilpasning liten. Fiskebåt mener også det kan være rom for utvidelse av området i nord og sørvest, da dette er områder uten særlig fiskeriaktivitet eller aktivitet fra andre næringer. Vi mener det er viktig å utnytte de minst omstridte områdene best mulig, og mener at Utsira Nord er et slikt område. NVE bes imidlertid om å være oppmerksom på dypvannsrekefisket sørøst og vest for området, som ikke har kommet med i de nye kartene, men som fremgår tydeligere i det gamle kartlaget til Fiskeridirektoratet.

Sørlige Nordsjø II har ikke samme egnethet, noe som kommer godt frem i de nye kartene. Fiskebåt har tidligere uttalt at den nordvestlige delen bør fjernes fra utlysningen, eventuelt at aktørene tilpasser seg fiskeriaktiviteten ut fra den kapasiteten de har tilgjengelig. Det er også fiskeriaktivitet av betydning i resten av området, men fiskerinæringen erkjenner at dette området synes å være tapt for fiske. Dersom kapasiteten skal økes, bør det gjøres etter at området er optimalisert for sameksistens med fiskerinæringen, herunder at det etableres seilingstraseer gjennom området. Det endelige og omforente området bør selvsagt utnyttes så arealeffektivt som mulig.

Kommentarer til andre områder fra den strategiske konsekvensutredningen fra 2012

Sørlige Nordsjø I overlapper delvis med viktige tobisfelt og er et område Fiskebåt mener må unngås for utbygging av havvind. Fiskeriaktiviteten er ifølge Fiskeridirektoratet sine kartdata større enn de områdene som fremgår i Havforskningsinstituttet sin oversikt over viktige tobisfelt i området. Dette mener vi er viktig å ta hensyn til. Aktiviteten med bunntrål og pelagisk trål i området varierer fra år til år, avhengig av hvilke deler som er åpent for fiske, størrelsen på tobiskullet det gitte året, tilgjengelighet andre steder mv. Store deler av Sørlige Nordsjø I inngår blant annet i området 4A¹ som har vært stengt to av de fire årene som Fiskeridirektoratet sine nye kartdata viser til. I tillegg har tobisrekrutteringen variert en del innenfor disse årene. NVE bør i stedet se nærmere på områdene vest for dette området, mot oljeinstallasjonene og grensa. Ettersom dette området har høy konsentrasjon av gyting for torsk mener vi også at Havforskningsinstituttet må uttale seg her.

Frøyagrunnene og Olderveggen har begge mye fiskeriaktivitet og ligger i gyteområde for NVG-sild, torsk og øyepål. Flåten rapporterer om viktig sildegylting i disse områdene i en tiårsperiode fra 1992-2002, hvor det også ble fangstet mye sild. Området er i dag særlig viktig for den mindre flåten, som fisker med garn og line etter hvitfisk. Ettersom sildegyltingen i området var noe større før, var også fiskeriene betydelig større. Dette varierer og Fiskebåt anbefaler derfor at NVE ser til andre og mer egnede områder for mindre havvinnanlegg langs kysten, fortrinnsvis de mindre og kystnære områdene som er helt hvite i Fiskeridirektoratet sine flere kartlag.

Stadhavet inngår som vandringsrute for makrell og sei på vei til gyting på Møre. Seien vandrer fra Tampen-området og nordøstover mot Mørebankene. Som nevnt tidligere mener vi at det ikke bør etableres havvind i vandringsruter til viktige bestander og Havforskningsinstituttet må derfor uttale seg her, både når det gjelder nøyaktig vandringsrute og om forsvarligheten av å etablere vindkraftanlegg i området basert på gjeldende kunnskapsgrunnlag for hver av bestandene. Enn så lenge mener Fiskebåt at man bør følge føre-var prinsippet og avstå fra en utbygging i dette området. Dersom Havforskningsinstituttet dokumenterer at dette er forsvarlig, mener vi at NVE bør se lenger mot sør og vest. Årsaken til dette er fiskeriaktiviteten og gytefeltene for uer og NVG-sild som befinner seg i nordøst.

¹ Foreløpige råd for tobisfiskeriet i norsk økonomisk sone i 2022, med tilhørende tabell og kart som viser stengte områder: <https://www.hi.no/resources/Forelopig-rad-for-tobisfiskeriet-i-norsk-okonomisk-sone-2022.pdf>

Frøyabanken har en del fiskeriaktivitet og et gyteområde for NVG-sild i den nordøstlige delen, som Fiskebåt mener NVE bør utelate for havvind. NVE kan undersøke mulighetene sørvest for dette området, men må være oppmerksom på at dette er et yngelområde for uer og det blir derfor viktig at Havforskningsinstituttet uttaler seg. Et eventuelt område i sørvest bør uansett ikke overlape med gyteområdet for sei i sør.

Fiskebåt mener videre at hele Træna Vest må fjernes som et mulig område for havvind. I store deler av dette området er det betydelig fiskeriaktivitet, og det anses som et av de viktigere områdene for fiske på Helgeland. Videre er det et mulig gytefelt for sei i hele det østlige området. Samtidig går en viktig vandringsrute for NVG-sild gjennom de vestlige deler av dette området. Fiskeflåten rapporterer også om at NVG-silda gyter i denne vestlige delen, selv om dette ikke fremgår av Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet sine kartdata. Der silda gyter og legger egg kommer også seien – som det høstes mye av i dette området. Dersom det skal utredes for havvind på Helgeland mener vi dette må være områder lenger ut mot sørvest. Det området som tidligere var foreslått for havbruk til havs – kalt Sklinnabanken 1 – bør undersøkes nærmere.²

De resterende områdene Nordøyane Ytre Vikna, Træna fjorden Selvær, Gimsøy nord, Nordmela, Auvær, Vannøya nordøst og Sandskallen Sørøya nord har så stor fiskeri- og gyteaktivitet at Fiskebåt mener alle disse områdene er uegnet, og at NVE bør klare å finne bedre alternativer. Alle områdene er relativt kystnære, og fangstene fra disse områdene er svært viktige for de mindre fiskefartøyene og fiskemottakene langs kysten.

Kommentarer til presset på Nordsjøen

Innspillene viser at det er Nordsjøen som kommer til å bli underlagt størst press. Det blir derfor svært viktig at den samlede belastningen i Nordsjøen vurderes, også utbygginger som er planlagt i andre lands soner. Planene for utbygging er enorme med flere hundre GW og tusenvis av vindkraftinstallasjoner i Nordsjøbassenget. Fiskebåt er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan få for havstrømmer, planktonproduksjon, fiskebestander og økosystemet totalt. Utbyggingen kommer også til å føre til forflytting av fiskeriaktivitet. Dersom man ikke klarer å unngå utbygging i områder hvor det drives fiske, vil også presset på gjenværende fiskeområder bli stort. Utbyggingen i andre lands soner kan også føre til økt press på norske fiskefelt fra utenlandske fartøy.

Nordsjøen er – i forhold til areal – det rikeste og mest produktive av våre havområder. For å minimere det totale presset i dette havområdet mener Fiskebåt at man også må vurdere og utrede mulighetene for utbygging i Norskehavet og Barentshavet, for å spre påvirkningen og redusere risikoen for negative konsekvenser for det ovennevnte.

Supplerende informasjon til nytt datasett fra Fiskeridirektoratet

De nye kartene fra Fiskeridirektoratet danner et viktig grunnlag for å vurdere om områder er egnet for utbygging av vindkraft til havs. Fiskebåt mener at røde og gule områder i kartene som viser fiskeriaktivitet og fangstmengde må utelukkes helt for utbygging. Samtidig mener vi man også bør forsøke å unngå grønne områder så godt som overhodet mulig. Det er viktig å vurdere både aktivitet og fangstmengde siden de gir litt forskjellige svar. Vi gjør også oppmerksom på at kartene bygger på data fra relativt få år, 2018-2021. Størrelse og utbredelse av bestandene varierer, som igjen kan påvirke fiskeriaktiviteten i enkeltområder. Enkelte grønne områder i Nordsjøen ville vært gule eller røde dersom man hadde hatt en lengre tidsperiode å vise til. Det er derfor anbefalt å supplere med den lengre tidsserien som Fiskeridirektoratet har i sin kartportal, noe Fiskebåt støtter.

En sammenligning av kartene viser at det er viktige trålfelt i vestlige deler av Norskerenna som ikke vises i de nye kartene, men som det bør tas hensyn til. Hele kanten av Nordsjøen utgjør svært

² Se Fiskebåt sitt høringssvar om havbruk til havs for dette området, samt vedlegg med kartforslag. Høringssvaret beskriver aktiviteten i området, herunder sildevandringen som vi mener blir enda viktigere å hensynta ved en eventuell havvindutbygging i området: <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tema/Havbruk-til-havs/anbefaling-av-omrader-for-havbruk-til-havs>

viktige fiskeområder, særlig for trålflåten. Hywind Tampen og Brage Vind er for eksempel lokalisert midt på kanten i viktige trålfelt. En annen ting det bør tas hensyn til er fangster av vandrende bestander som sild og makrell. Disse vandringene er dynamiske og kan variere mye sett over en lengre tidsperiode. Nordvestlige områder av Norskerenna er for eksempel periodevis viktige. Videre er det flere områder i Norskehavet som har hatt betydelig mer fiskeriaktivitet enn det som fremgår av de nye kartene, særlig i perioder når kvotene på torsk og hyse i Barentshavet har vært mindre. Dette varierer og bør hensyntas. NVE bes om å ta kontakt dersom det trengs ytterligere informasjon her.

I tillegg må man ha oversikt over stengte områder, som naturlig nok vil påvirke fargene i kartet. Et eksempel på dette er tobisområdene i Sørlige Nordsjø I og II, som Fiskebåt mener ville sett annerledes ut – med mørkere farger – dersom områdene ikke hadde vært strengt regulert. Her får Havforskningsinstituttet en viktig rolle med å avklare dette opp mot NVE og Direktoratgruppen.

Forslag til områder NVE bør utrede nærmere

Fiskebåt finner det både vanskelig og problematisk å legge ved kart med koordinater for områder NVE kan utrede nærmere, all den tid vi ikke har tilstrekkelig kunnskap om områdene eller om konsekvensene for miljøet, bestandene og fiskeriene. Derfor har vi i stedet valgt å beskrive enkelte områder som NVE kan undersøke og utrede nærmere, før en eventuell avgrensning med koordinater blir tatt.

Utover de forslagene vi har nevnt over, mener Fiskebåt at NVE bør se nærmere på de dypere områdene i Nordsjøen, der hvor fiskeriaktiviteten er lavere. Det har skjedd en teknologisk utvikling siden den strategiske konsekvensutredningen ble utarbeidet i 2012, som gjør at det ikke lenger er like stort behov eller interesse for å etablere bunnfast vindkraft på grunner nært kysten. Vindkraftnæringen har selv uttalt at de med flytende vindkraft kan etablere seg i dypere havområder, og sett i et sameksistensperspektiv mener Fiskebåt at dette bør utredes nærmere og legges til rette for.

Det er relativt store områder i Norskerenna – sør for 61 grader nord – der det er lav fiskeriaktivitet og der vindkraft til havs kan vurderes. Det samme gjelder enkelte områder i sørvestlige deler av norsk sone i Nordsjøen – rundt Ekofisk og vest for Sørlige Nordsjø I – og i midtre deler av Skagerak. Det er imidlertid svært viktig at områdene som identifiseres tar hensyn til vandring av viktige bestander inn og ut av Nordsjøen, og at det etableres store nok areal for dette langs den norske grensa. Utover dette legger Fiskebåt til grunn at NVE sammen med Direktoratgruppen vil utrede og identifisere de mindre og hvite områdene i kartet hvor arealkonflikten med alle berørte næringer og interesser er minst.

Avslutning

Fiskebåt forventer at aktuelle områder som til slutt fremlegges – for videre utredning og høring – får tilslutning fra Havforskningsinstituttet, hvor også viktige gyte- og oppvekstområder og gytevandringstraseer identifiseres og hensyntas. Dette blir særdeles viktig for å gi den endelige rapporten legitimitet i fiskerinæringen. Fiskebåt gjentar til slutt kravet om at forskning må prioriteres, og påpeker i tillegg at føre-var prinsippet må følges der det blir nødvendig og at utbyggingen må skje under kontrollerte forhold.

Vennlig hilsen

FISKEBÅT

Audun Maråk

Hanna Bauge

Kopi: Nærings- og fiskeridepartementet, Olje- og energidepartementet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Norges Fiskarlag og WWF

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift.